

Tohle je sám závěr přelíčení: soudce Mgr. Karel Knaiřl vynáší ortel

Soudí se tudíž dnes a denně, od rána do večera. České soudy praskají ve švech, seve-ročeské pak zejména. Ústecký nevyjímaje. Už po půl osmé ranní se před budovou okres-ního soudu schází hlouček. Věkově ovšem působí v těchto místech poněkud nepatřič-ně. Děti...

Přesně řečeno, žáci osmé třídy základní školy. Tak dva tucty? Jedna třída. Chodit na exkurze je prima. Člověk se uleje z vyučová-ní a někdy se i k leccemu zajímavému při-chomýtně. Ale exkurze u soudu? Dost neob-vyklé!

A neobvyklost nadcházejících hodin si uvědomují i přítomné a přítomní. Obvyklý hláhol neslyšet. Jsou zakřiknutí. Pohled na vstupní turnikety a ochranný rám zapůsobily. Čekání na chodbě se sice poněkud vleče, ale děti jsou vzácně trpělivé publikum.

„U soudu se nevyrušuje, nebo nechá soud-ce vyklidit jednací síň,“ připomíná přítom-ným netrpělivcům muž v policejní uniformě.

V Ústí nad Labem mají soudy dva, okresní a krajský. Každý sídlí ve vlastní budově, ale v těsném sou-sedství. Oba stojí na střekovské straně města, z pohledu podstatné části obyvatel tedy vlastně za Labem. U mostu.

Budova Krajského soudu je rozlehlá a mohutná, budova soudu Okresní-ho působí podstatně subtilněji. Jako menší brácha...

Třežba z pohledu pracovní zátěže musí okresním stupněm soudnictví projít valná většina případů, jen ty nejzávažnější začínají svou justiční pouť přímo „na kraji“. Jenže ty, jež rozhodl soudce na okrese, se větši-nou „na kraj“ časem dostanou taky: většina obžalovaných se dnes odvo-lává. Buď to tak pevně věří ve svou nevinu, nebo je k takové víře ponou-ká advokát. Nezřídka se odvolá i zhr-zený státní zástupce, jenž usoudí, že „okresák“ naložil provinilci málo, a krajský soudce, to je samec, ten mu teprve dá co proto...

Soudce Mgr. Karel Knaiřl se chystá vynést rozsudek...

Osazenstvo lavice výše zmíněné na to ovšem s jistotou sázet nemůže. Naopak: spíše se dnes dá čekat verdikt nepodmíně-ného trestu.

...

Adopce je slovo latinské, jež se do jazyka českého překládá jako osvojení. Máte-li rádi pregnanční definice, zde je:

„Přijetí cizího dítěte za vlastní. Rozhoduje o něm soud na návrh osvojitele. Adopcí vzniká mezi osvojitelem a dítětem takový poměr, jaký je mezi dětmi a rodiči, a mezi osvojen-cem a příbuznými osvojitele poměr příbu-zenský. Rozeznává se osvojení nezrušitelné (osvojitel je v matrice zapsán jako rodič dítě-te) a osvojení zrušitelné.“

Z čehož plyne, že adopce kolektivní je právní nesmysl. Jestli se skupina lidí rozhod-ne adoptovat skupinu jinou, pak je to akt, jenž nemá právní závaznost, a jedná se spíš o smluvnou hru. Ale i hra může být vážná a poctivá...

Taková, k níž se v rámci prevence krimi-nality rozhodli zhruba před dvěma lety na Obvodním oddělení Policie České republiky

JMÉNEM REPUBLIKY

S úsměvem dodává: „Taky nesmíte během jednání jíst ani pít, takže svačinu si nerozba-lujte, nechte si ji na později! A taky kouřit se v jednací síni nesmí, ale to je jasné, a vy přece navíc kouřit nesmíte ani venku!“

Praporčík Novák má dnešní akci na staros-ti (a nejen ji), celou ji předjednal a připravil, a teď působí coby významná posila přítom-ného pedagogického dohledu. Protože ani paní učitelky pochopitelně nechybějí, ale v nezvyklém prostředí působí poněkud zakřiknutě. O dětech ani nemluvě, tak ukáz-nou třídu aby pohledal.

„Obžalované přivezou z vazební věznice v Teplicích, povede je eskorta a budou mít na rukou pouta. Až v soudní síni jim je strážní sejmou,“ vysvětluje ještě praporčík.

Stalo se. A pak už přichází důstojný prů-vod, soudce v taláru, zapisovatelka, státní zástupkyně, dva obhájci. Všichni mají před obecností přednost. Publikum vstupuje až nakonec. Usedáme na tvrdá sedadla. Co do pohodlí se ani moc neliší od těch vpravo vpředu, jimž se říká lavice obžalovaných. S jedinou výhradou. My půjdeme za dvě hodinky nepochybně v pohodě domů.

O půl osmé je před budovou soudu docela veselo...

...zato o hodinu později už na děti doléhá vážnost chvíle

Mluví státní zástupkyně, zcela vpravo obhájci a před nimi, zády k objektivu, obžalovaní a jejich urostlí doprovod

v Ústí nad Labem. Největším v okrese i ve městě.

Dotyčné oddělení sídlí v samém centru Ústí, v rajonu, jehož lidnatost je náramně proměnlivá. Jsou tu ulice, kde v noci nepotkáte živáčka, ale taky hlavní třídy, jimiž doprava sviští bez ohledu na čas. A hlavně: stojí tu hlavní nádraží, jak železniční, tak autobusové, jimiž se dnes a denně valí do města lidé za prací, za nákupy, na návštěvu nemocnice. Ba i turisté, co se rozhodli obhlédnout městské půvaby, se prý najdou. Pěkně rušná čtvrť, jejíž obyvatelstvo se během dne zněkolikanásobí.

Navíc je ústecké centrum už po měsíce rozkopané, opravy tu vzali zgruntu. Až bude všechno hotové, bude to prima. Jenže zatím je všechno v pohybu, pořádně tu netrefí ani místní, a přespólní tak jen zoufale krouží a toužebně hledají místo k zaparkování. Prostě radosti velkoměsta, soustředěné na příslovečném čtyráku...

„Takže si rozhodně nemůžeme stěžovat, že bychom tu neměli do čeho píchnout, nápad přestupků i trestných činů je značný, zato stav policistů na oddělení je už dlouho spíše podstav,“ vysvětluje zdejší vedoucí nadporučík Bc. Stanislav Krajčovič.

Navzdory faktům si uchovává životní elán, optimismus, chuť pouštět se do nevyzkoušených postupů. A patří tudíž do čela týmu, jenž preventivní projekt chytlavě pojmenovaný Adopce školy Policií České republiky vymýšlel, připravil a uvedl v život. A hodlá ovšem vést i nadále, třebaže velkorysá úvodní dotace se vyčerpala a letos musí policisté hodně počítat, jak všechny akce zaplatí. Leccos jde z vlastních

zdrojů, ale při autobusových exkurzích mimo město už končí každý špás, dopravce vozidlo přistaví ochotně, ale faktura následuje zanedlouho a platit se musí. Policie nemůže mít pověst dlužníka...

• • •

Jednání okresního soudu začíná se vši vážností, klimatizace tiše šumí, žaluzie na oknech brání žhavému slunci tropického léta, aby se prodralo dovnitř. Obžalovaní jsou nalehko, jen v tričkách a letních kalhotách, publikum taky. Ale páni obhájci musí mít oblek s kravatou a nejhůř je na tom soudce. Talár hřeje už jen od pohledu.

Líčení kauzy by se dalo započít jako pohádka. Byli žili dva bratři, Gustav a Ladislav. Soud – zastupující český stát – je žaluje kvůli trestným činům krádeže a poškození cizí věci. Přeloženo do praktické mluvy to znamená, že 25. února letošního roku vnikli okénkem v bývalé nemocnici dovnitř areálu a šlohl tam několik hliníkových plechů – úhrnem dvacet kilo. Chyceni byli hned při činu, protokol sepsán, mladí mužové pochopitelně propuštěni.

O pár dní později vyšplhali na budovu veřejných záchodků a strhli se střechy tři plechy. Opět je městští strážníci lapili na místě a při činu, ale chabí mladenci Gustav a Ladislav se nedali otrávit. Vydali se pro změnu do opuštěného letního kina a jako Jeníček s Mařenkou perníčky, jali se loupat kovové pláty z oplechování pódia. Jenže ani tady jim neprálo štěstí, zas přijeli strážníci a po nich policisté, a rituál se opakoval. Zadržení, protokol, propuštění. A jak jinak, další ubohé zlodějníčky násle-

dovaly. Okapový svod, zase nějaké plechy...

Vyčíslená škoda? Stovky, maximálně tisíce. Ti dva při svých kouscích vlastně víc poničili, než opravdu ukradli – a na ještě podstatně víc přišly majitele nemovitostí následné opravy. Proto se celkový součet postupně šplhá výš a výš...

Obžalovaní se k činům tiše doznávají, netrvají ani na dokazování viny. Což významně urychlí průběh procesu. Když se jich soud zeptá, proč kradli, slyšíme odpovědi k zoufání prosté. Potřebovali přece peníze, krádeže totiž v onom období představovaly jejich jediný zdroj příjmu. (Z čehož logicky vyplývá, že vedle několika zlodějských výprav, při nichž byli lapeni, musely nutně proběhnout i jiné, při nichž jim štěstí přálo více. Neboť jinak by přece umřeli hladu... Ale to je pravděpodobná možnost,

ktehou soud neřeší. Soud zajímají prokazatelná fakta.)

Obhájci, až doposud s lehkým unuděním sledující průběh jednání, ožívají. Nicméně jejich snažení je málo nadějné, což vědí asi i oni sami. Tak jeden aspoň přiměje svého mandanta, jenž kradl dokonce v podmínce a zřejmě nemá šanci na další odklad trestu, k odhodlanému výroku stran budoucnosti: až se prý vrátí z vězení, najde si práci. A své trestné činnosti lituje!

Druhý advokát se zase chytá účetnictví, výroky znalce o škodách mu nechtějí hrát. Ukazuje se, že něco je škoda přímo způsobená – a vyšší čísla pak škoda, již museli majitelé zaplatit opravářům. Nový plech na střechu a práce klempíře se dneska dost prodraží...

Soud a publikum se dozvídají, že obžalovaní mají za sebou navzdory mládí už docela pestrou minulost, jeden z bratřů je navíc souzen v jiné, leč podobné kauze s jiným spoluvínikem, respektive spoluviničí. Rejstřík trestů je zdroj, nad jehož fakty se nepochybuje. Gustava první soudili v roce 1999 za krádeže, dostal tehdy osmnáct měsíců a odseděl si je. V roce 2000 následoval další trest za neplnění odvodní povinnosti: očeněno podmínkou. Potřetí zaměstnal justici roku 2001, kdy kradl a porušoval domovní svobodu. Pak kradl v roce 2005 – a nyní máme 2007...

Ladislav zahájil kariéru ještě jako mladistvý, ale hned nepodmíněným trestem. Dvacet měsíců za krádeže. Pak taky neplnění odvodní povinnosti, to mu vyneslo nepodmíněný rok. No, a teď krádeže v té zkušební době...

Mluví státní zástupkyně, bere to zkrátka.

K procesu patří i výpovědi svědků...

Vše je prokázáno, obžalovaní se doznali, požaduje tedy tresty v horní polovině trestní sazby. Obhájcí vidí věc samozřejmě podstatně vlídněji, jak jinak, jsou za to placeni. Dokonce by se možná podle nich věc mohla posuzovat jako přestupek...

Soudce Mgr. Karel Knaifl vynáší rozsudek: Gustav dostává devět měsíců ve věznici s ostrahou, Ladislav dopadl o malinko lépe. Sedm měsíců tamtéž.

Za zmínku asi stojí perlička: po jednom zadržení a sepsání protokolů policie bratry propustila ve 14 hodin. A už ve 14.22 je zadržela hlídka při další krádeži. Těžko se dnes prosazuje zákonnost a pořádek...

● ● ●

Projektu Adopce školy, jehož součástí byla i popsaná návštěva soudního jednání, předcházela úspěšná čtyřletá preventivní akce AJAX, zaměřená na 1. stupeň základní školy.

K „policijní adopci“ byla vybrána Základní škola České mládeže, která má výhodnou polohu: policisté z oddělení a žáci to mají k sobě blízko, minimalizuje se ztráta času při přesunech a také dopravní rizika v ulicích. Projekt připravili policisté z obvodu ve spolupráci s pracovníky Preventivně-informační skupiny okresního ředitelství, do vínku dostal dotaci z odboru prevence MV. A všechno se rozběhlo nadějně vpřed...

„Většina akcí bývá zaměřena na mladší děti z prvních až pátých tříd, tedy prvního stupně základních škol.“ říká praporčík Ladislav Novák z obvodního oddělení Ústí nad Labem.

„Nám jde i o ty starší, které nejsou o nic méně v ohrožení, ba spíše naopak.“

Publikum soustředěně naslouchá vynesení rozsudku (vpravo praporčík Ladislav Novák z obvodního oddělení Policie ČR, který soudní exkurzi organizoval)

A tak se zaměřujeme na žáky všech devíti ročníků základní školy.“

Specifikum projektu Adopce školy Policií ČR spočívá v tom, že jde o ucelený návazný systém tematických přednášek, besed a exkurzí, vedoucí od první třídy až po devítku. Se zřetelem na myšlenkové zrání dětí, jejich schopnost vnímat a reflektovat svět okolo sebe, na postupné vytváření žebříčku morálních hodnot.

A tak prvníáci probírají s policisty třeba úklady cesty do školy, čímž se nenásilně dostávají k dopravní výchově. A taky se dozvědí, kde v případě potřeby mohou najít svého policistu.

Ve druhé třídě se policisté dětem představí blíž: povědí jim, jak se vlastně člověk policistou stává, co je AJAX – a předvedou jim při exkurzi na oddělení ukázky své práce.

Žáky třetích tříd seznámí policisté s dopravními značkami, povědí jim o problémech silničního provozu a dopravních nehod.

Čtvrtáci se dozvědí víc o tom, jak policisté dohlíží na dodržování zákonů ve městě, jak pracují přímo v terénu a kterak zasahují proti pachatelům. Pátákům policisté povědí o trampotách mezilidských vztahů, seznámí je s linkami bezpečí, vysvětlí jim rozdílnost úkolů policie republikové a městské.

V šesté třídě přichází na přetřes týrání

a zneužívání dětí, konflikty v mezilidských vztazích, omezování osobní svobody – a exkurze na policejní oddělení a seznámení s reálnou prací policistů. Sedmá třída má na programu ochranu lidských práv, kriminalitu mládeže – a drogy. V osmičce přicházejí na přetřes další závažná témata: právní řád a jeho dodržování, trestní právo a druhy trestů. A taky exkurze na okresním státním zastupitelství a u okresního soudu: podobná, jakou jsme s dětmi absolvovali.

A v devícté? Vztahy mezi rodiči a dětmi, domácí násilí, státní občanství. A na konci školního roku exkurze a beseda velmi nevšední ve věznici Bělušice.

Ucelený systém, který má logiku, provázanost – a pointu.

Memento závěrem, varování, chcete-li. Až vyjdou ze základní školy České mládeže třídy, jež prošly krok za krokem celou adopcí, uvidí se, jestli to všechno mělo smysl. Ale tak už to v případě preventivních programů bývá, že výsledky nejsou patrné hned. A možná nebudou viditelné nikdy. Protože jestli se ti, co mohli něco provést, budou chovat slušně a podle zákonů této země, jak vlastně poznáme, že na tom měla zásluhu tahle školně policejní dlouhodobá akce? Zlepší se čísla statistiky?

● ● ●

P. S.

Tak či onak, policisté z Ústí nad Labem si svou Adopci školy poněkud zkomplikovali život. Věc se rozkřikla a mnozí další, rodiče a pedagogové, shledávají, že tohle by smysl mohlo mít. A tak se už hlásí další školy coby zájemci o přijetí do projektu. Zvláště ty, které už problém šikany mezi žáky neznají jen z doslechu.

Problém. Kde vzít prostředky a hlavně lidi – a čas? Hlavní úkol policistů z obvodu je jaksí jiný než chodit po besedách... Zkrátka problém. Ale policisti jsou přece od toho, aby je řešili, ne?

**Jan J. VANĚK
Foto Václav ŠEBEK**

